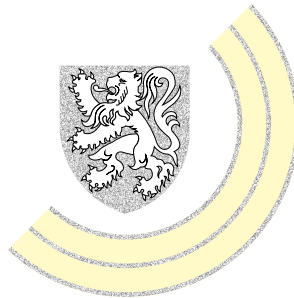

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

11 januari 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID EN TOERISME

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de aanwending van 14 miljard Europese steun voor het Vlaams onderwijs, opleiding en werkgelegenheid

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Donderdag 11 januari 2001

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Johan Weyts

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.15 uur.*

Vraag om uitleg van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de aanwending van 14 miljard frank Europese steun voor het Vlaams onderwijs, opleiding en werkgelegenheid

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Bogaert tot de heer Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de aanwending van 14 miljard frank Europese steun voor het Vlaams onderwijs, opleiding en werkgelegenheid.

Minister Landuyt zal antwoorden namens minister-president Dewael.

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik zal er geen probleem van maken, zoals de heer Schuermans vanmorgen wel deed, dat minister Landuyt antwoordt namens minister-president Dewael. Daar zullen wel gegronde redenen voor zijn.

Op 14 december zei de woordvoerder van de Europees Commissaris voor Werkgelegenheid, Anna Diamantopoulou, dat een hulpprogramma ter waarde van 376 miljoen euro of ongeveer 14 miljard frank ter ondersteuning van het Vlaams onderwijs, opleiding en werkgelegenheid, is goedgekeurd.

Volgens de woordvoerder biedt deze steun Vlaanderen de mogelijkheid een gamma van instrumenten te hanteren om de Europese werkgelegenheidsstrategie uit te voeren. Ondanks een laag werkloosheidspercentage en een economische groei, kampt de Vlaamse arbeidsmarkt met heel wat problemen zoals een tekort aan geschoolde arbeiders en een hoge werkloosheidsgraad bij oudere – vooral ongeschoolde – vrouwen en migranten.

Deze mededeling vergt enige toelichting vanwege de Vlaamse regering. Het toegekende bedrag is niet gering. Een oordeelkundige aanwending van deze middelen is nodig om de geschetste problemen zo goed mogelijk te verhelpen. Mijn fractie en ikzelf hebben daarom enkele vragen voor de Vlaamse regering. Kan de minister het verloop van de onderhandelingen met de Europese Commissie toelichten ? Komt het bedrag van 14 miljard frank overeen met wat de regering had verwacht ? Komt er op die manier bijkomende beleidsruimte tot stand ? Binnen welke periode moet dat geld worden gebruikt ? Welk resultaat geeft een vergelijking van deze middelen met de middelen die zijn toegekend aan andere regio's ? Werden objectieve criteria gebruikt bij de toekenning van deze middelen ?

Welke bestemming zullen deze middelen krijgen ? Zal men hierover onderhandelen met het parlement, met de sociale partners en met de administratie ? Heeft men terzake een timing uitgewerkt ? Welke projecten kan men met deze middelen opstarten of bestendigen ? Werden al toezeggingen gedaan ? Kan de Vlaamse regering deze commissie automatisch op de hoogte brengen van dit soort belangrijke aangelegenheden ?

De voorzitter : Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt : Mijnheer de voorzitter, er schuilt een stevige logica in het feit dat ik hier namens minister-president Dewael antwoord. Mijn

Landuyt

kabinet volgt immers alle Europese aangelegenheden nogal goed op. Bovendien heeft dit dossier erg veel te maken met werkgelegenheid.

Vooreerst wil ik benadrukken dat de Europese Commissie dit zelf in de pers ter sprake heeft gebracht. Ik was verrast dit via de pers te moeten vernemen. Ik heb zelf gesproken met mevrouw Diamantopoulou over dit dossier, en ik weet dat ze haar naam waard is. Ik ben van oordeel dat uw vraag een parlementair debat waard is. In Vlaanderen onderschatten we al te vaak de mogelijkheden om met Europese middelen goed werk te leveren. Als minister van Toerisme heb ik vastgesteld dat deze mogelijkheden groter zijn dan degene die ik met mijn eigen budget kan ontwikkelen. Ik heb de indruk dat sommige buurlanden creatiever te werk gaan.

Zelf probeer ik terzake een expertise op te bouwen en heb hier bij de uitbouw van mijn kabinet rekening mee gehouden. Op mijn vraag zal de Vlaamse regering zich beraden hoe men beter dan vroeger gebruik kan maken van deze Europese middelen. We zijn een van de rijkere regio's van Europa, maar dit vormt geen beletsel om gebruik te maken van deze mogelijkheden. In elk geval zullen we er in de toekomst nog dieper moeten op ingaan : niet alleen de sociale partners, maar ook het Vlaams Parlement moet hier aandacht voor hebben.

Op 14 december werd het aandeel van Vlaanderen in het Europees Sociaal Fonds goedgekeurd. Het is wellicht de eerste keer dat dit zo apart wordt vermeld. Ik denk dat we goed werk hebben geleverd : 14 miljard frank werd vrijgemaakt voor het Vlaams onderwijs, opleiding en werkgelegenheid voor de periode 2001-2006. We mogen dat geld slechts gebruiken als de aanvraag aan de voorwaarden voldoet. Dat is een enorme administratieve klus, waarvoor enige knowhow is vereist. Men moet immers verantwoorden wat men met het geld wil doen, en moet dit dan ook effectief realiseren. De volgende zeven jaar werken we met een zogenaamd enig programmeringsdocument voor doelstelling 3. In zo'n EPD zijn de verantwoording en de criteria opgenomen om die middelen naar Vlaanderen te laten vloeien.

De beslissing van de Europese Commissie maakt deel uit van een reeks beslissingen over de programmeringsperioden voor de nieuwe structuurfondsen 2001-2006. Ik heb het nu niet over andere structuurfondsen waarover soms te veel commentaar is geleverd buiten het parlement en te weinig

in het parlement. Het gaat dan over doelstelling 2, die toestaat om met Europese cofinanciering voor West-Vlaanderen, Limburg en de steden Antwerpen en Gent zeer goede projecten te realiseren. De projecten voor West-Vlaanderen en Limburg probeer ik vooral op toeristisch vlak sterk uit te bouwen.

In dit dossier gaat het niet om streekgebonden dossiers. Het gaat over de vraag wat men in geheel Vlaanderen op sociaal vlak kan realiseren met Europese middelen. De regeringswissel is toevallig samengevallen met de grote onderhandelingen die daarover begonnen. We zijn nagegaan via welke doelstellingen we dat sociaal Europa zouden kunnen realiseren. De onderhandelingen met Vlaanderen waren enigszins bijzonder, omdat de nieuwe regering het anders heeft willen aanpakken. De onderhandelingen hebben langer geduurd dan anders, omdat we er alle acteurs op het werkgelegenheidstoneel bij hebben willen betrekken. We pleiten ervoor om de zaken aan te pakken met aanbestedingen waarbij alle mogelijke publieke en privé-acteurs kunnen meedoen. Dat is nieuw.

Dat moet worden beoordeeld in het kader van mijn werkgelegenheidsbeleid. Dat hangt zelfs samen met de hervorming van de VDAB. We pleiten ervoor dat de VDAB een beetje als een registreur zal optreden en taken van de arbeidsmarkt aan anderen toewijst : hier brengen we dat in de praktijk. In het programmeringsdecreet is een artikel opgenomen dat moet toelaten een VZW op te richten. De VDAB zal daarbij de grote partner zijn. De projecten zullen worden toegewezen na een vorm van openbare aanbesteding. De markt wordt geliberaliseerd, maar wel in functie van onze doelstellingen. Voor de Europese Commissie was dat volkomen nieuw. Vlaanderen is de eerste Europese regio die een sociaal-liberaal model in de praktijk zal brengen.

Hoe wordt het geld beheerd ? Een VZW, samengesteld door de VDAB, zal projecten toewijzen aan diegenen die het op de beste manier zullen aanpakken. Ik kan nu niet zeggen wie dat zullen zijn. Dat kan pas gebeuren na vele initiatieven. De toewijzing zal op erg liberale wijze gebeuren. Ik heb bij mevrouw Diamantopoulou persoonlijk verdedigd dat deze aanpak conform de Europese regelgeving is. Vandaag voeren we ook een discussie met de spelers op het veld : ze moeten wennen aan de idee dat ze in een concurrentie-omgeving terechtkomen.

Er is dus beslist om voor de periode 2000 tot 2006 14 miljard frank toe te kennen. Er moeten nog wat

Landuyt

details worden meegedeeld aan de Europese Commissie. Dat werk is zo goed als af. We willen vijf doelstellingen of prioriteiten aanwenden. De eerste is de verbetering van de inzetbaarheid. Dat is de preventieve aanpak. Met behulp van de ontwikkeling van de lokale dimensie van de arbeidsmarkt en met persoonsgebonden, op maat gesneden programma's voor de reïntegratie van werkzoekenden willen we langdurige werkloosheid voorkomen. Dat is goed voor 181,7 miljoen euro, of 48 procent van het totale bedrag.

De tweede prioriteit is het verschaffen van meer opleidings- en arbeidskansen voor langdurig werkzoekenden. Het gaat om curatieve maatregelen. De aandacht zal vooral worden toegespitst op kansarme groepen zoals herintredende vrouwen, migranten en gehandicapten. 77,9 miljoen euro ofwel 21 procent van die 14 miljard frank moet hiervoor worden gebruikt. Het is de bedoeling dat jaarlijks meer dan 21.500 mannen en vrouwen van deze maatregelen kunnen genieten. Er is dus een heel duidelijk streefcijfer vastgelegd. Wij moeten erover waken dat we dit doel daadwerkelijk verwezenlijken.

Een derde prioriteit is het ontwikkelen van het ondernemerschap. Centraal staat de bevordering van de kenniseconomie, de one-stop-shop, zoals men dat noemt, en hulp aan jonge bedrijven. Hiervoor is voorzien in 4 procent van de begroting. Vrouwelijke ondernemers krijgen extra steun voor initiatieven op het vlak van onder meer de informatiemaatschappij, de tertiaire sector of de sociale sector, en de sociale economie – sectoren die de beste perspectieven bieden voor het scheppen van nieuwe banen. Dit behoort voor een deel tot mijn bevoegdheid, en voor een deel ook tot die van minister Van Mechelen.

Een vierde prioriteit is het aanmoedigen van het aanpassingsvermogen van bedrijven en hun werknemers door opleidingen, human resourcesmanagement en activiteiten ter stimulering van nieuwe vormen van arbeidsorganisatie. 14 procent van die 14 miljard frank moet hiervoor worden gebruikt. Het budget van het bedrijfsleven voor opleiding zal naar verwachting tot 60 procent stijgen. Voor de Vlaamse regering moeten alle werknemers en werkzoekenden in aanmerking komen voor permanente vorming en levenslang leren om hun vaardigheden en talenten ten volle te ontplooiën. In deze context zullen nieuwe vormen van arbeidsorganisatie worden bevorderd, zoals jobrotatie, outplacement en telewerken.

Uit dit vierde punt blijkt dat al wat in verband staat met de uitbouw van de kenniseconomie – een prioriteit van de Vlaamse regering – wordt gekoppeld aan Europese perspectieven. Dat betekent dat je het Vlaamse budget kunt koppelen aan het Europese budget. Ikzelf pleit er in de Vlaamse regering voor om dat systematisch te doen bij de begrotingsopstelling. In een detailanalyse van de begroting van dit jaar kan je zien dat ons budget hier als enige rekening mee houdt. Mijn ervaring met andere fondsen heeft mij geleerd dat je een veel beter rendement behaalt als je je eigen budget verbindt met een Europees verhaal.

Een vijfde prioriteit is de versterking van het gelijkheidsbeleid voor vrouwen en mannen door nieuwe initiatieven. Aan de gehele problematiek van het gelijkschakelen van mannen en vrouwen moet 4 procent van de begroting worden besteed. Schoolverlaters en werkzoekenden moeten op een genderneutrale manier over hun carrièremogelijkheden worden geïnformeerd. Door een genderspecifieke aanpak moet de toegang tot de arbeidsmarkt worden vergemakkelijkt. Een deel van het geld zal dus worden gebruikt om de arbeidsmarkt seksenneutraal te maken. Europees geld is beschikbaar in de mate dat er projecten worden opgezet.

De Vlaamse regering hoopt met dit budget en deze maatregelen ongeveer 150.000 nieuwe banen creëren in de volgende vijf jaar. De totale begroting bedraagt 894 miljoen euro, waarvan 468 miljoen euro van de Vlaamse overheid komt, 376 miljoen euro van de Europese Unie, en 50 miljoen euro van particulieren. Je krijgt nooit zomaar Europees geld, er moet altijd een eigen bijdrage zijn. De inzet voor Vlaanderen is nu om, anders dan vroeger, die eigen bijdrage niet alleen van de overheden te laten komen, maar ook van privé-partners.

Dit mechanisme in aanmerking genomen, is de vraag wat we gaan doen met die 14 miljard frank dus voorbarig. Er is echter wel een rapporteringsplicht ten aanzien van Europa, en ik engageer mij om ook in deze commissie de stand van zaken in deze aangelegenheid te evalueren. Ik weet dat sommige leden van deze commissie dankzij hun beroepsverleden veel beter op de hoogte zijn van de Europese programma's dan het Vlaams Parlement. Mijn pleidooi in de Vlaamse regering voor meer aandacht voor Europese fondsen, zou ik willen herhalen in het Vlaams Parlement. Wij onderschatten de kansen die Europa biedt aan de regio's.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Zowel de middelen voor als de doelstelling van deze on-

Bogaert

derneming zijn belangrijk. Het voorstel van de minister om hierover een uitgebreider debat te organiseren is dan ook een gewaardeerde incentive van de Vlaamse regering ten aanzien van het Vlaams Parlement. Het is nu aan ons om er gestalte aan te geven.

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de minister, er zijn heel wat problemen geweest omtrent de toewijzing van deze projecten. Als ik me niet vergis, waren er een 800-tal aanvragen. De regie is toegewezen aan de VDAB. Door tal van problemen is de hele zaak zes maanden uitgesteld. Hebt u enig zicht op wat er gaat gebeuren ?

Minister Renaat Landuyt : In Vlaanderen zullen we voor het programma 2000-2006 de zaken aanpakken op een nieuwe, progressieve manier. We willen de vrije concurrentie zoveel mogelijk laten spelen voor degenen die van het Europese geld willen genieten. De selectie van initiatieven verloopt heel anders dan vroeger. Om een subsidie te krijgen, moet de initiatiefnemer deelnemen aan een concurrentiestrijd. Het was niet evident om dit waar te maken ten opzichte van Europa, want Europa wil de rekeningen kunnen controleren tot de laatste factuur toe. Wij hebben gepleit voor een administratieve vereenvoudiging : laat de initiatiefnemers met elkaar concurreren, en geef degenen die het halen en aan vooropgestelde criteria voldoen enige vrijheid. Dat debat is afgerond. Dit alles in praktijk brengen is minder evident.

De werkgelegenheidsproblematiek is een drukbezette terrein. Het aantal initiatiefnemers dat iets wil doen inzake opleiding, gelijkstelling van man en vrouw, enzovoort, is zeer groot. We kunnen ons daar enkel over verheugen. Deze organisaties moeten zich nu heroriënteren en voegen naar het marktmechanisme. Dat kost tijd, net als het organiseren van een onafhankelijke instantie die de selectie uitvoert, en het vastleggen van kwaliteitseisen. We hebben dat enigszins onderschat. Ik was er niet zeker van dat we klaar zouden zijn op 1 januari 2001, en pleitte er daarom persoonlijk voor, samen met de VDAB, om de zaak uit te stellen, teneinde de objectiviteit optimaal te waarborgen.

Vooruitlopend op de reorganisatie van de VDAB hebben we een VZW opgericht die als scheidsrechter zal optreden. We wilden er echter zeker van zijn dat iedereen gelijke kansen zou hebben bij de aanbesteding. Daarvoor bouw ik nu betere garanties

in. Dat was zeker ook de jurist in mij die de kop opstak. We wilden ook betere definities vastleggen voor de aanbesteding zelf. We hebben meer tijd genomen om de procedures te kunnen vereenvoudigen en betere definities te kunnen maken van de opdrachten.

Voor de lopende projecten handelen we de lopende zaken af. We zullen echter op een correctere en efficiëntere wijze te werk kunnen gaan van zodra het nieuwe systeem van kracht is. Dit systeem zal door Europa aan een dubbele controle worden onderworpen. Er waren immers twee problemen : de invoering van het nieuwe systeem, en een aantal lijken in de kast die afkomstig zijn uit het vorige programma. Een aantal uitbetalingen uit het einde van de vorige legislatuur waren beter niet gebeurd. Daarover lopen nu verschillende rechtszaken. Ik heb geprobeerd om dit zoveel mogelijk langs diplomatieke weg recht te zetten. Dat is natuurlijk geen ideale situatie om van systeem te veranderen, vooral niet als het nieuwe systeem minder controle inhoudt en meer soepelheid en administratieve vereenvoudiging. Het heeft me dan ook heel veel tijd gekost om alle plooiën glad te strijken en het nieuwe systeem erdoor te krijgen. De wachttijd is iets langer, maar het eindresultaat zal daardoor duidelijk beter zijn.

Het toewijzen van projecten door een openbare aanbesteding is dé toetssteen voor de uitbouw van de regisseursrol van de VDAB. Met 'regisseursrol' bedoel ik de functie die de VDAB op basis van haar ervaring kan vervullen bij het toewijzen van projecten. Met 'acteursrol' bedoel ik haar positie als speler op de markt. De regisseursrol is nu concreetiseerd in een VZW.

De zenuwachtigheid op het terrein is onterecht. We hebben er voor Vlaanderen meer uitgehaald dan vroeger. Vlaanderen krijgt 47 percent van de middelen voor België. Als rijke regio kunnen we dat natuurlijk niet aan de grote klok hangen.

Al deze zaken hangen met elkaar samen. Dat en het feit dat ikzelf een beetje ongerust werd over het correcte verloop van de procedures waarin is voorzien in het nieuwe systeem, zijn de redenen waarom de vernieuwingsoperatie een beetje vertraging heeft opgelopen. Ik wil geen processen meer aan mijn been krijgen. Ik heb er een paar geërfd uit de vorige legislatuur en ik wil er zeker geen nieuwe bij krijgen. Als we nu ons verstand gebruiken, zullen we met Europees geld goede dingen kunnen doen voor Vlaanderen en de Vlaamse werkzoekenden.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de minister, u merkt terecht op dat er meer middelen zijn. Maar niet alleen kwantiteit is belangrijk, ook kwaliteit. Ik ga ermee akkoord dat het geld niet alleen naar overheidsinitiatieven mag gaan, en dat ook derden en de arbeidsbemiddelaars uit de privé-sector een rol moeten kunnen spelen. Ik wil er niettegenstaande op wijzen dat deze derden niet altijd even neutraal zijn. In een vroeger leven heb ik vastgesteld dat ook deze VZW's een overlevingsdrang hebben. Ze dienen dikwijls projecten in om bepaalde opleidingen in te richten omdat ze nu eenmaal met die opleidingen en de bijbehorende lesgevers zitten, en niet omdat deze opleidingen vraaggericht zijn. In die zin moet men de flexibiliteit van de VDAB niet onderschatten. Soms is de VDAB flexibeler dan privé-organisaties.

Minister Renaat Landuyt : Mijnheer Laurys, ik deel uw bekommernis. Er zijn drie soorten spelers op de markt. Ten eerste is er de VDAB, de grootste organisatie, die op de lange duur de nadelen van haar voordelen ondervindt : ze wordt voorgesteld als de boeman omdat ze te goed is en te groot – en daarom zagezegd te log. Er wordt wel eens vergeten dat het de grootste en tevens de efficiëntste Vlaamse openbare instelling is. Daar kunnen we trots op zijn. Daarnaast zijn er de zogenaamde 'derden', namelijk de niet-gouvernementele organisaties. Ten slotte zijn er de privé-partners, die blijkbaar kansen zien om op de arbeidsmarkt activiteiten te ontwikkelen die tegelijk winstgevend zijn en een nuttig sociaal effect hebben.

We moeten natuurlijk waakzaam zijn ten aanzien van de niet-gouvernementele organisaties. Samen met vele deskundigen pleit ik ervoor om hier geen

nieuwe sociale sector van te maken, en vooral om in het oog te houden dat er geen situatie ontstaat waarin ze voortdurend zichzelf subsidiëren. Ik wil overheidsmiddelen, ook al komen ze van Europa, efficiënt gebruiken. Het criterium is niet 'Hoeveel organisaties hebben we laten voortleven ?' maar 'Hoeveel Vlaamse burgers hebben we geholpen ?'

Ik deel uw bezorgdheid dus volledig. Als bewakers van het overheidsgeld is het onze plicht om dat goed in het oog te houden. Ik zit hier niet als een lid van de een of andere organisatie die in de eerste plaats aan het overleven van zijn organisatie denkt, ook al leidt soms tot pijnlijke debatten met deze organisaties. Ik heb ook pijnlijke debatten gehad met de VDAB. Zowel de niet-gouvernementele organisaties als de VDAB moeten zich aanpassen aan de veranderde omstandigheden.

De arbeidsmarkt is anders dan voor november 1999. Vóór november 1999 was de gedachtegang dat de werkzoekende moest worden geholpen. Sinds november 1999 liggen de zaken heel anders in Vlaanderen. De organisaties moeten zich aanpassen aan deze nieuwe context. Zij zijn verwittigd dat ik niet instaat voor hun overleving en de voortzetting van de bestaande structuren, maar voor het realiseren van een maatschappelijke doelstelling. Mijn doel is niet meer of minder dan de Vlaamse burger te helpen op de arbeidsmarkt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.47 uur.*
